

Bezwaar Bureau Clara Wichmann tegen Nu Niet Zwanger

dr. S.M. van der Kooij *gynaecoloog, Noordwest Ziekenhuisgroep, Den Helder*

Op 25 november jl. stonden Bureau Clara Wichmann (BCW) en het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) tegenover het Ministerie van Volksgezondheid tijdens een hoorzitting rondom het Nu Niet Zwanger programma (nunietzwanger.nl). BCW en NJCM maken bezwaar tegen het subsidiebesluit van ruim zes miljoen euro, waarmee het programma wordt uitgebreid naar 50 regio's, en zo landelijk dekkend kan worden. Het Nu Niet Zwanger programma ondersteunt kwetsbare (potentiële) ouders om regie te nemen over hun kindervens zodat zij niet ongewenst zwanger worden.

Maar volgens Bureau Clara Wichmann heeft het ministerie het programma onvoldoende getoetst en onvoldoende onderzocht hoe de mensenrechten van deelnemers worden gewaarborgd bij de uitvoering van het programma. Hoewel de partijen in deze zaak tegenover elkaar staan, lijken zij wel een gezamenlijk doel te hebben: adequate voorlichting en toegankelijkheid van anticonceptie voor alle vrouwen die op dit moment in hun leven er zelf voor kiezen niet zwanger te willen worden. Het Nu Niet Zwanger-programma, onderdeel van het actieprogramma Kansrijke Start, richt zich hierbij op kwetsbare mensen. Dit zijn vrouwen en mannen die vaak een opeenstapeling van problemen en beperkingen hebben zoals bijvoorbeeld ernstige psychiatrische problematiek, verstandelijke beperking, verslaving, dakloosheid, schulden, loverboyproblematiek, ongedocumenteerdheid, etc. Wat kwetsbaar is, is daarnaast zeer afhankelijk van de totale omstandigheden waar iemand zich in begeeft en hoe groot diens draagkracht is. Connie Rijlaarsdam (NNZ): 'Professionals die al om de cliënt staan vanwege hun complexe problematiek signaleren wie in aanmerking zou kunnen komen voor dit programma. Deze professio-

nals zijn bijvoorbeeld maatschappelijk werkers, professionals vanuit GGZ, verslavingszorg, daklozenopvang, 'Veilig thuis', jeugdzorg of vrouwenopvang. Het kan ook zo zijn dat een man/vrouw vanuit de somatische keten wordt aangemeld bij Nu niet zwanger. Vooral vanuit de POP-poli is dit regelmatig het geval.

Vrijwilligheid staat centraal bij de deelname van kwetsbare potentiële ouders aan het programma Nu Niet Zwanger. Als iemand open staat voor gesprek, wordt ten eerste gevraagd of er een kindervens is. Wanneer er geen actuele kindervens is, wordt gekeken wat nodig is om ongeplande zwangerschap te voorkomen. Mocht er gekozen worden voor anticonceptie dan komt er altijd een arts of verloskundige in beeld.

Alle hulpverleners die het gesprek over de kindervens aangaan, zijn hiervoor geschoold. Deze scholing is in samenwerking met Rutgers vormgegeven. Wat Nu Niet Zwanger voornamelijk doet is kennis en ondersteuning geven rondom kindervens en indien gewenst ook over anticonceptie, het helpen vinden van een huisarts of andere professional, en het regelen van de infrastructuur rondom de afspraak.'

De mensen die Rijlaarsdam spreekt, hebben in deze fase van hun leven vaak helemaal geen kindervens, maar ze hebben soms geen idee hoe ze zich moeten beschermen. 'Voor hen maakt het programma een groot verschil. Het voorkomt dat mensen die het al moeilijk hebben, hun problemen zien toeneemen door een ongewenste zwangerschap.'

Bureau Clara Wichmann is echter kritisch over het programma. 'Het is een klassiek dilemma van paternalisme versus autonomie' zegt Aniek de Ruijter van BCW. 'Ons bureau vindt het positief dat vrouwen meer controle krijgen over hun kindervens. Het aan-

bieden van gratis anticonceptie is zeer belangrijk, maar hierbij moet voldaan worden aan alle relevante mensenrechtelijke verplichtingen. Het programma wordt vooralsnog in onze opinie niet zorgvuldig genoeg ingevoerd, en daarom kan het mogelijk inbreuk maken op het recht op familielevens en privacy. Het is niet voldoende duidelijk hoe de vrouwen worden geselecteerd en benaderd, om deel te nemen aan het Nu Niet Zwanger-programma. Ook is niet duidelijk welke professionals deze gesprekken voeren en wat hun opleiding of scholing is geweest. Wij hebben nog geen duidelijke gespreksprotocollen gezien.' Tijdens de hoorzitting is toegezegd dat er vanuit NNZ daarom nog extra informatie volgt. De Ruijter geeft aan dat zij op basis daarvan een inschatting maken of zij de juridische procedure gaan doorzetten. Veel gynaecologen zijn enthousiast over het programma want zij zien de gevolgen van ongeplande dan wel ongewenste zwangerschappen in deze kwetsbare groep. Schrijvende situaties van uithuisplaatsingen of adoptie, traumatische ervaringen voor moeder, vader en bovenal het kind. Het kunnen voorkomen van dit soort situaties met behulp van Nu Niet Zwanger lijkt een grote uitkomst.

Bureau Clara Wichmann maakt zich al jaren hard voor gratis anticonceptie. Dit zou anticonceptie weliswaar voor iedereen toegankelijk maken, maar Nu Niet Zwanger helpt om anticonceptie voor mensen in kwetsbare omstandigheden ook daadwerkelijk bereikbaar te maken.

Contact

sm.vander.kooij@nwz.nl

Belangenverstremming

Auteur verklaart dat er geen sprake is van (financiële) belangenverstremming.